

POSTANOWIENIE

10 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

na posiedzeniu niejawnym 10 czerwca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku L. N. i M. N.

z udziałem A. N.

o przyjęcie uczestniczki do szpitala psychiatrycznego bez zgody,

na skutek skargi kasacyjnej A. N.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 7 listopada 2023 r., XI 1Ca 459/23,

1. Odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

2. Przyznaje adwokatowi A. M. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce w postępowaniu kasacyjnym z urzędu.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej uczestniczki A. N. od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 7 listopada 2023 r. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność wniesionej skargi oraz ewentualnie na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

W judykaturze Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ.).

Tymczasem skarżąca jako podstawę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wskazuje „brak stanowczości w zakresie stwierdzenia, że brak przyjęcia uczestniczki do szpitala psychiatrycznego spowoduje znaczne pogorszenie stanu jej zdrowia psychicznego.” Dalej skarżąca wywodzi, że „kluczowa opinia Biegłej wskazuje na nieokreśloną w czasie możliwość nasilenia objawów. Biegła przewiduje, że takie zachowania nastąpią, lecz nie wiadomo, kiedy. Sam proces choroby, zgodnie z opinią, przy braku leczenia podlega utrwaleniu (a nie

pogorszeniu). Stan choroby nie ulegnie cofnięciu, jednak brak w ustaleniu Sądu na podstawie opinii, że stan ten się pogorszy.”

Analiza uzasadnienia tak sformułowanego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Okręgowy w Krakowie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia stwierdził bowiem jednoznacznie i w sposób niebudzący żadnych wątpliwości, że uczestniczka cierpi na chorobę psychiczną w postaci zespołu urojeniowego. Neguje występowanie u siebie choroby psychicznej i uważa się za osobę zdrową. Nie jest zatem możliwe leczenie jej za pomocą środków farmakologicznych w trybie ambulatoryjnym. Z tego względu, w ocenie Sądu drugiej instancji, w pełni zasadne jest przewidywanie, że jej stan zdrowia psychicznego będzie ulegał dalszemu pogorszeniu i jedynym sposobem uniknięcia tego jest orzeczenie o umieszczeniu uczestniczki w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody. Brak takiego leczenia będzie powodował dalszy postęp choroby psychicznej uczestniczki i będzie wpływał na narastanie zaburzeń jej funkcjonowania psychospołecznego, w szczególności jej zachowań agresywnych, a w efekcie doprowadzi do braku zdolności uczestniczki do samodzielnego zaspokajania jej podstawowych potrzeb życiowych. W tej sytuacji orzeczenie o przyjęciu uczestniczki do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (jedn. tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 2123) jest zasadne, gdyż dalszy brak leczenia psychiatrycznego uczestniczki spowoduje znaczne pogorszenie jej stanu zdrowia psychicznego.

Przedstawiony wywód Sądu drugiej instancji – wbrew twierdzeniom skarżącej - w sposób jednoznaczny i kategoryczny przesądził o spełnieniu przesłanek art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego skutkującym wydaniem orzeczenia o przyjęciu uczestniczki do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody.

Niezależnie od podniesionych argumentów nie można nie dostrzec, że skarga kasacyjna uczestniczki opiera się głównie na zarzutach dotyczących ustalenia faktów i oceny dowodów z opinii biegłego. Zgodnie natomiast

z art. 398³ § 3 k.p.c., zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych i oceny dowodów nie mogą być podstawą skargi kasacyjnej.

Skarżąca w skardze kasacyjnej nie wykazała także występowania innej przesłanki przedsądu w postaci istotnego zagadnienia prawnego. Spełnienie tej przesłanki przedsądu polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (por. postanowienia z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisów prawa, na których tle zagadnienie to wyłoniło się, oraz zaprezentowaniu argumentacji jurystycznej uzasadniającej możliwość rozbieżnych ocen prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, nie publ.).

Uczestniczka w skardze podniosła jako istotne zagadnienie prawne potrzebę rozstrzygnięcia kwestii „czy hipotezą art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego objęte są przypadki, w których: 1) znaczne pogorszenie stanu zdrowia psychicznego ma charakter potencjalny i niekreślony w czasie, 2) brak umieszczenia w szpitalu spowoduje utrwalenie (brak cofnięcia) choroby (innymi słowy zagadnienie sprowadza się do pytania - czy utrwalenie/brak cofnięcia choroby jest równoznaczne ze znacznym pogorszeniem stanu zdrowia), 3) osoba, której dotyczy postępowania zachowuje zdolność funkcjonowania w społeczeństwie, jednakże wykazuje zachowania odbiegające od wymogów społecznych?”

kwestia podniesiona przez skarżącą jako istotne zagadnienie prawne nie tylko nie spełnia przedstawionych powyżej wymagań tej przesłanki przedsądu, ale sprowadza się wyłącznie do pytań o czysto incydentalnym i kazuistycznym charakterze, nie zawierając w sobie elementów, które mogłyby pozwolić na sformułowanie przez Sąd Najwyższy – w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej – ogólnego stanowiska o uniwersalnym wymiarze. W konsekwencji, podniesione kwestie z oczywistych powodów nie mogą stanowić istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Na marginesie należy także zauważyć, że między twierdzeniem skarżącej, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona zachodzi wewnętrzna sprzeczność. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08 (nie publ.) wyjaśnił, że powoływanie się na oczywistość skargi i konieczność dokonania wykładni prawa wzajemnie się wyklucza. Taki sposób konstruowania skargi kasacyjnej jest pozorowaniem występowania w sprawie okoliczności publicznoprawnych, w oparciu, o które Sąd Najwyższy dokonuje oceny na podstawie art. 398⁹ k.p.c.

Z tych wszystkich względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi uczestniczki tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej w postępowaniu kasacyjnym z urzędu orzeczono na podstawie § 14 ust. 1 pkt. 3 w zw. z § 16 ust. 4 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r. poz. 763).

[SOP]

[ał]

